

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»
ГО «Південно-український центр гендерних проблем»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**

**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL AND
NATIONAL DIMENSIONS»**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
6 – 7 березня 2025 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова.**

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.) /за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2025. 224 с.

Modern political processes: global and national dimensions : proceedings of the 4th International scientific and practical internet conference (Odesa, March 6-7, 2025) / Ed. S.V. Kivalov. Odesa, 2025. 224 p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Завгородня Ю., Флоренко М. (Одеса) Вплив кібератак на психоемоційний стан суспільства в умовах гібридної війни.....	161
Прохоренко А. (Одеса) Глобалізація і локальна ідентичність: культурно-політичний контекст	165
Омельченко А. (Одеса) Інструменти наднаціонального рівня публічного адміністрування режиму підводної культурної спадщини.....	168
Кобетяк Т. (Житомир) Особливості впливу державної політики на релігійну ситуацію в Україні.....	173
Янішевський О. (Житомир) Проблематика інтеграції цінностей любові в соціально-політичному контексті України воєнного часу	177
Галупова Л. (Одеса) Іміджеві права політиків	181
Мельничук І. (Івано-Франківськ) Вплив спадщини СРСР на державно-церковні відносин в Україні	186

IV СЕКЦІЯ: НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Кормич Б. (The George Washington University, USA) Розблокування судноплавства з українських портів під час війни з РФ: політичні та правові інструменти	190
Піпченко Н. (Київ) Штучний інтелект на дипломатичній службі США.....	193
Акопов А. (Київ) Політика Європейського Союзу щодо штучного інтелекту.....	196
Pronoza I. (Odesa) Cognitive warfare as a new challenge for strategic planning of the national security system.....	199
Авруцький В. (Івано-Франківськ) Роль безпекових угод у зміцненні обороноздатності України.....	203
Юрій А. (Київ) Сучасні аспекти інформаційного протиборства: російський підхід до створення та поширення інформаційних загроз	206
Воротілова І. (Одеса) Геополітичний вимір арктичної політики: стратегічні інтереси та роль Скандинавських країн	209
Гевелюк Д. (Одеса) Інформаційна війна у стратегіях гібридної агресії	214
Ястребова В. (Одеса) Інспіровано-зовнішній сепаратизм як інструмент створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору.	217
Козьмініх А., Коновальчук Т. (Одеса) Роль кібербезпеки у розвитку міжнародних конфліктів	221

Інструменти наднаціонального рівня публічного адміністрування режиму підводної культурної спадщини

Підхід до публічного адміністрування як різнорівневого явища є характерним для доктринальних досліджень у сфері значно глобалізованих та регіоналізованих видів діяльності – морського та річкового судноплавства, управління портами, митної справи тощо. Його формування, на відміну від інших теоретико-прикладних концепцій, мало вторинне походження, адже сприйняття наукою стало наслідком об'єктивного існування та реалізації наддержавних політичних та організаційно-правових рішень за допомогою національних законодавчих систем та інституційних виконавчих механізмів.

Публічне адміністрування режиму підводної культурної спадщини, зокрема діяльності, що на неї спрямована, або може випадково на неї вплинути, тощо, також характеризується наявністю декількох рівнів – глобального, регіонального та внутрішньодержавного. Кожному з них притаманні власні інструменти (форми та методи), які є проявом функцій, повноважень, засобів та можливостей впливу владних суб'єктів на суспільні відносини, пов'язані з виявленням, охороною, захистом та використанням підводного культурного надбання. Набори таких інструментів здебільшого є подібними у рамках наддержавного (глобального і регіонального) та національного рівнів, і характеризуються особливостями застосування передбачених керуючих впливів. Зокрема, міжнародний рівень публічного адміністрування передбачає участь держави (її представників) у роботі міжнародних організацій та їх структурах, виконання координуючих функцій спеціально призначеними (або обраними) представниками для взаємодії зазначених організацій з національними уповноваженими суб'єктами, а також укладання відповідних міжнародних угод. Такий функціонал безпосередньо не пов'язаний з

діяльністю, спрямованою на підводне культурне надбання, або діяльністю, що може випадково на нього вплинути, тощо, але опосередковано, через створення робочих груп, схвалення правових норм, керівництв з їх імплементації, протокольних рішень, міністерських декларацій, рекомендацій та інших форм публічного адміністрування, безумовно, впливає на неї, визначаючи базові аспекти її здійснення, часто маючи характер норм «м'якого права».

Конвенцією UNESCO про охорону підводної культурної спадщини 2001 р. (3) (далі – 2001 UNESCO Convention) передбачено комплекс форм публічного адміністрування діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, іншої діяльності, що має безпосереднє відношення до неї у якості управлінських впливів наддержавного рівня, що здійснюються через представницькі та виконавчі інституції, а також участь її держав-учасниць як у регулюванні та підтриманні режиму підводної культурної спадщини на внутрішньому рівні, так й у координації спільних дій у сфері його організаційно-правового забезпечення. До таких форм належать: інформування та прийняття заяв від держав Генеральним директором UNESCO (ст. 11), запрошення Міжнародного органу з морського дна (далі – Орган) до проведення консультацій та надання інформації про попередні дослідження підводної культурної спадщини і видані дозволи для робіт у Районі (ст. 12), секретаріатське обслуговування 2001 UNESCO Convention (ст.ст. 24, 31, 32), обмін інформацією щодо виявлення або місцезнаходження підводної культурної спадщини між UNESCO та державами-учасницями Конвенції (ст. 19), посередництво UNESCO при врегулюванні спорів (ст. 25). Представницьким органом держав-учасниць 2001 UNESCO Convention є Нарада, що приймає свої Правила процедури і може створити Консультативний науково-технічний орган, для надання сприяння у наукових і технічних питаннях, пов'язаних із застосуванням Правил, які є додатком до 2001 UNESCO Convention (ст. 23).

Методами публічного адміністрування, що застосовуються на цьому рівні, є переконання (при проведенні нарад та консультацій, формуванні

пропозицій та рекомендацій, обміні інформацією тощо), заохочення (до участі у нарадах, обговореннях тощо), а також примус у поєднанні переконанням (при врегулюванні спорів). Їх набір спеціально не розкритий у нормах 2001 UNESCO Convention, проте об'єктивно впливає з характеру передбачених нею форм публічного адміністрування.

Регіональне співробітництво у сфері захисту підводної культурної спадщини переважно є складником публічного адміністрування охорони довкілля та культурного надбання у цілому, без спеціального виокремлення режиму підводних культурних, історичних або археологічних артефактів. Його правовий базис представлений, зокрема, переглянутою Європейською конвенцією про охорону археологічної спадщини (9), Барселонською конвенцією про захист морського середовища та прибережного регіону Середземного моря (7), Бухарестською конвенцією про захист Чорного моря від забруднення (2) та Конвенцією про захист археологічної, історичної та мистецької спадщини американських націй (8). Форми публічного адміністрування, передбачені цими міжнародними інструментами, у переважно наслідують встановлені 2001 UNESCO Convention та охоплюють як зовнішні (доповіді, пропозиції, рекомендації, звіти, рішення, декларації, поради, інформацію), так й внутрішні (організаційні) (заяви та повідомлення, створення робочих груп та партнерств) форми публічного адміністрування.

У цілому, аналіз текстів цих угод свідчать про схожість застосовуваних управлінських механізмів та превалювання у них методів переконання та заохочення, а закріплення примусових заходів у достатньо «м'якій» формі. Це пояснюється тим, що примус є державним механізмом схилення до необхідних дій, покликаний забезпечити виконання прийнятих рішень шляхом застосування певних заходів (попереджувальних, запобіжних чи заходів юридичної відповідальності) (6, с. 236), а міжнародне співробітництво у зазначених сферах (як й в інших) характеризується, як правило, добровільною та сумлінною участю, належним виконанням взятих на себе зобов'язань, що обумовлено прагненням побудови правового режиму піклування про

навколишнє середовище та підводне культурне надбання, і вжиття класичних примусових заходів не є при цьому необхідним і можливим, та залишається на розсуд держав-учасниць відповідних наднаціональних інструментів, що передбачене ст. 17 2001 UNESCO Convention.

Однак, незважаючи на значну увагу міжнародного співтовариства, створення систем протидії неправомірним діям щодо об'єктів підводної культурної спадщини, розширення співпраці різних за своїм правовим статусом суб'єктів з метою вироблення інноваційних підходів до організаційних охоронних механізмів, до проблем у сфері управління підводною культурною спадщиною досі належить недостатність синергії у сфері виявлення, дослідження та охорони археологічних, історичних та культурних цінностей. Цим актуалізується важливість регіональних зусиль щодо формування правового режиму підводної культурної спадщини, яка перебуває у морських просторах поза межами юрисдикції прибережних держав або у т.зв. «сірих зонах» (5, с. 148). Це також зумовлює необхідність активізації внутрішньодержавних дій з вироблення найбільш ефективних протоколів роботи як на національному рівні, так й щодо співпраці між державами щодо захисту та охорони підводної культурної спадщини.

Таким чином, повноваження, функції та практика роботи наддержавних органів, застосовувані ними інструменти публічного адміністрування закріплені у міжнародних угодах, а також власне й схвалення таких угод свідчать про обґрунтованість позицій дослідників (1; 4) щодо додання таких суб'єктів до інституційної системи публічного адміністрування, звісно, з відповідними корекціями і особливостями, але зі значним наслідуванням класичних підходів до традиційних управлінських практик. Крім того, рішення, що приймаються ними, чинять безпосередній вплив на внутрішньодержавний механізм публічного адміністрування і часто не потребують спеціальних імплементаційних процедур, а їх реалізація належить до повноважень національних владних суб'єктів та є законодавчо закріпленою.

Список використаних джерел:

1. Коваль, Н. О., Сергєєв, Ю. В. (2024). Інструменти публічного адміністрування портової галузі України: правовий базис та принципи «good governance». *Право та державне управління*, 1, 244-253. <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.34>
2. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення, 1992. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_065#Text
3. Конвенція про охорону підводної культурної спадщини, 2001. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c52#Text
2. Кормич, Б. А. (2017). Глобалізація адміністративного права та митне законодавство. *Lex Portus*. 5, 17-29. <https://surl.li/gnqeyh>
3. Омельченко, А. І. (2023). Публічне адміністрування правового режиму підводної культурної спадщини. *Актуальні проблеми політики*, 72, 145-152. <https://doi.org/10.32782/app.v72.2023.20>
4. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 345 с.
5. Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean and its Protocols. <http://surl.li/mbedqh>
6. Convention on the Protection of the Archeological, Historical and Artistic Heritage of the American Nations, 1976. https://www.oas.org/en/sla/dil/inter_american_treaties_C-16_Convention_Protection_Archeological_Heritage.asp
7. European Convention on the protection of the archaeological heritage (revised), 1992. <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201966/volume-1966-A-33612-English.pdf>